

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

OSETNO

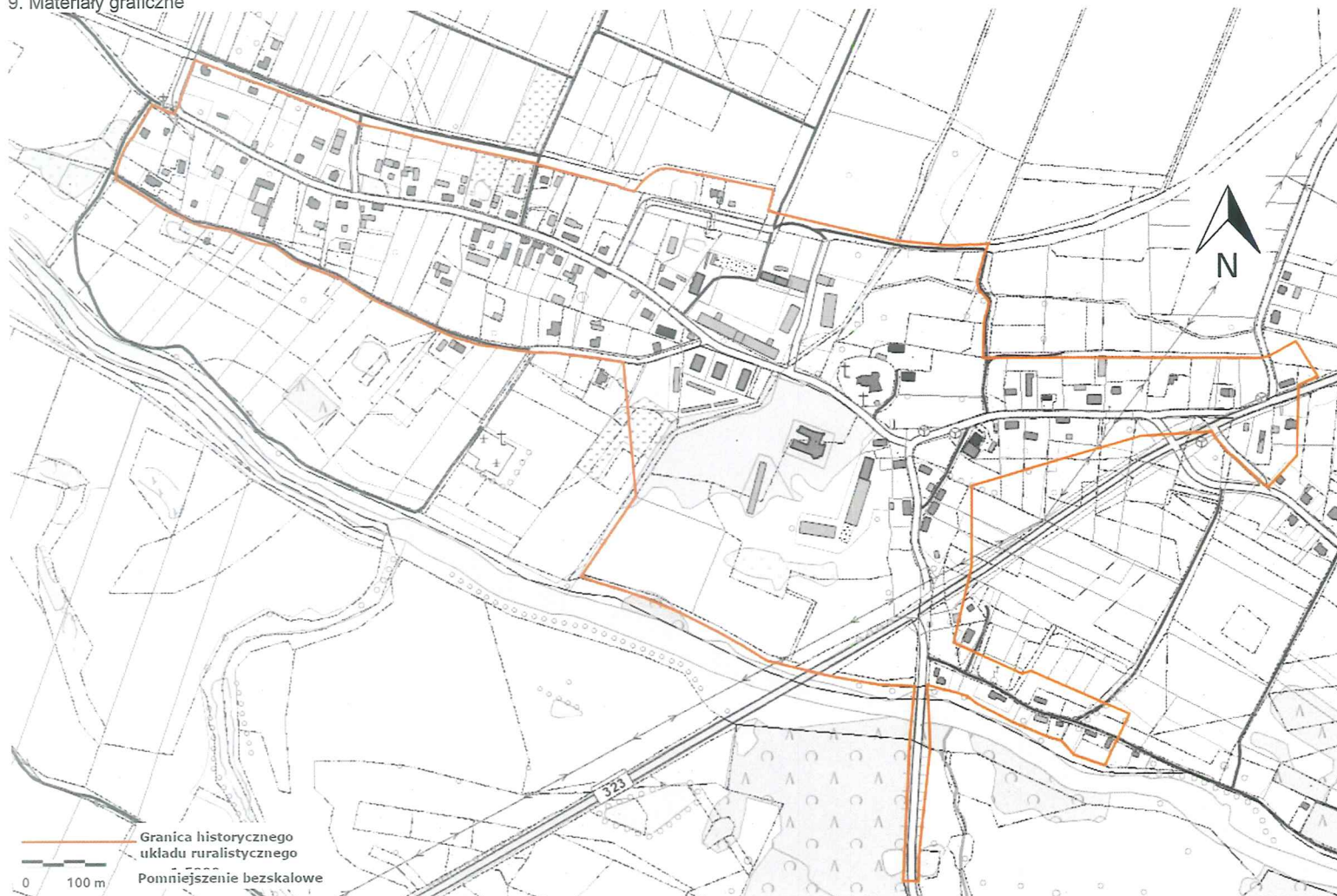
1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

2. Czas powstania

1259 r.; 1451 r.; XIX w.; pocz. XX w.

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

obszar wsi

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat górowski

gmina Góra

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°38'07", E: 16°27'33"

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

4

Mapa w skali 1:5000 w zał. nr 1.

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwy: Osetno: Osetno (1273), Osseschno (1302), Ossetno (1311), Hofe Ossethna (1327), Osten (1332), Ossethin (1459), Gross Ostin (1493), pago Osten (1580), gross Usten (1582), Gross Osten (1670), Osten (1703), Osten Gross (1791, 1845), Gross Osten (przed 1945); Niwa: Niwe (1451), pago Niebe (1687/88), Niebe (1791, 1830, 1845-1945)

Historia: Współcześnie Osetno funkcjonuje jako jedna miejscowość. Do 1945 roku były to dwie wsie: tj. zlokalizowane po płn.- zach. stronie obecnej miejscowości Osetno z kościołem i dobrami szlacheckimi oraz zajmująca płd. - wsch. jej część Niwa z dobrami szlacheckimi. Pierwsze wzmianki o Osetnie pochodzą z 1259 r., o Niwie z 1475 r.

Jako pierwsi znani właściciele dóbr wymieniani są bracia Braun. W 1473 r część Osetna przeszła na własność Ernsta von Tschammer, w 1493 r. pozostała część Osetna oraz Niwę nabył ojciec Ernsta, Konrad von Tschammer. W 1512 r nastąpił podział całego majątku pomiędzy braci von Tschammer. Osetno stało się własnością Ernsta II, a Niwa Oswalda I. Niwę odziedziczył syn Oswalda Wolfram, który w roku 1582 kupił także Osetno. Następnie majątki przeszły w posiadanie rodziny von Loos. W początkach XVIII w. majątki stały się własnością rodu von Dyherr. Wówczas wśród mieszkańców wsi Osetno odnotowano 7 służebnych kmieci, 15 wolnych, 11 omłockowych zagrodników; wśród mieszkańców Niwy 10 wolnych, 12 omłockowych zagrodników, 2 chałupników. Od końca XVIII w. w Osetnie funkcjonowała szkoła. Przed 1830 r. oba dobra stały się własnością rodziny von Carmer i zostały włączone do majoratu z siedzibą w Ryczeniu. Do czasów II wojny światowej nie zmieniły właściciela. Pod koniec XX w. płd. część wsi przecięta została drogą wojewódzką nr 323, poprowadzoną w nowym przebiegu.

Osetno jest rozległą wsią z rozbudowaną siatką dróg. Zach. część historycznego Osetna posiada układ owalnicy. Po jej pół. - wsch. stronie ulokowany jest zespół folwarczny, na terenie którego pierwotnie znajdowała się siedziba szlachecka. Obecna zabudowa folwarku, stanowiąca dominantę przestrzenną, pochodzi z końca XIX i pocz. XX w. Budynki mieszkalne i gospodarcze wzniesione zostały regularnie wokół prostokątnego podwórza. Wschodnią pierzeję majdanu stanowi okazały spichlerz z 1910 r. Pomiędzy drogą wiejską, a zabudowaniami folwarcznymi zachowany jest szpaler drzew. Po płn. stronie folwarku przebiegała linia kolei Leszno - Krzelów, której świadectwem jest zachowany budynek kolejowy. Na płd. wsch. od założenia folwarcznego znajduje się, stanowiący dominantę w sylwecie wsi, zespół kościelny otoczony murem tj. kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła pochodzący z XIII w, rozbudowany w końcu XV i II poł. XVI w., z wieżą wzniesioną w 1862 r. oraz cmentarz o metryce średniowiecznej, na terenie którego znajduje się XVII w kaplica grobowa. Na wsch. od świątyni, poza murem cmentarza ulokowana jest XIX w. plebania.

Historia cd., istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, bibliografia, źródła, materiały kartograficzne w zał. nr 2.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr Beata Basa Miodyńska
sierpień 2024 r.

